WASHINGTON 9 C

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX Ч. 214. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 14-го ВЕРЕСНЯ 1951. No. 214. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 14. 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЛОВЕТ—СЕКРЕТАР ОБОРОНИ, ЗАМІСТЬ МАРШАЛА

Вашингтон, 12 вересня. — „Найвизначніший сучасний американець"—як його назвав президент Труман, генерал армії, Джордж Катлет Маршал, пішов у відставку зпосту секретаря оборони на 70 році життя, подаючи як причину „особисті" справи і заявляючи, що він далі буде готовий до „кожночасної хвилевої служби", яку б йому призначив президент. У письмі до президента Маршал пригадав, що він мав виконувати обов'язки секретаря оборони тільки до 30 червня 1951 р., одначе лишився на становищі повний рік. Президент Труман, приймаючи до відома постанову секретаря оборони, відповів, що робить це тільки з великою неохотою, вважаючи, що „жаден-інший чоловік не прислужився своїй країні більше і більшим патріотизмом" як Маршал. Кар'єра Маршала почалася з його становища лейтнанта в армії 49 років тому. Згодом він став головою генерального штабу армії, будучи на цьому становищі шість років підчас другої світової війни; потім був два роки секретарем стейту і один рік секретарем оборони. Як голова ген. штабу, він зорганізував наймогутнішу американську армію в історії і попровадив її до перемоги в другій світовій війні. Як секретар стейту, він склав плян економічної допомоги европейським країнам, званий „Пляном Маршала" у боротьбі проти комунізму. За окремим актом Конґресу, ген. Маршал посів пост секретаря оборони з початком Корейської війни і поробив усі заходи, щоб не допустити до опанування Кореї комуністами. Його відставку приймає Конґрес — за винятком деяких республіканців — з правдивим жалем, як зрештою й ціла нація.

На місце Маршала приходить на становище секретаря оборони, згідно з вимогами закону, світська людина, Роберт А. Ловет, як здогадуються, за рекомендацією Маршала. Ловет має 56 років. Він був банкіром у Ню Йорку, коли був призначений підсекретарем стейту, працюючи помішником ген. Маршала від липня 1947 р. до січня 1949 р.; опісля був підсекретарем оборони разом з ген. Маршалом цілий рік. У першій світовій війні Ловет був морським літуном. Його вважають за першоклясного знавця літунських справ. Переважна більшість Конґресу, як демократи так і республіканці, з радістю привідала призначення Ловета на становище секретаря оборони і нема сумніву, що на новій посаді він буде негайно затверджений Сенатом.

Нові призначення з нагоди відставки Маршала.

Призначуючи Ловета на секретаря оборони, президент покликав на його місце як підсекретаря Вилйема К. Фостера, теперішнього адміністратора економічної кооперації, яка завідує Пляном Маршала. Він був давніше, від 1946 до 1948 р., підсекретарем торгівлі. Адміністратором економічної кооперації став Ричард М. Біссел, теперішній заступник адміністратора. Всі ці найменування мають бути затверджені Сенатом.

МАРШАЛ І ЛОВЕТ. Негайно після резиґнації ген. Джорджа С. Маршала (зліва) з посту секретаря оборони, президент Труман іменував на цей пост дотеперішнього заступника ген. Маршала, Роберта А. Ловета (справа). Ген. Маршал виясиив, що „виключно особисті причини" заставили його залишити державну службу, в якій він віддано працював впродовж 50 років.

ЗМІНИ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПОСТАХ В ІНДІЇ Й ІРАНІ

Вашингтон. — Рівночасно з повідомленням про зміну на пості секр. оборони, повідомлено про переставку на двох важливих дипломатичн. американських постах в Індії й Ірані. — Президент Труман звернувся до Сенату, прохаючи затвердження номінації Честера Бовлеса, воєнного адміністратора цін, американським амбасадором до Індії і Непалю, на місце дотеперішнього амбасадора Лоя В. Гендерсона, що буде перенесений на такий сам амбасадорський пост в Ірані. Дотеперішній амбасадор в Ірані, д-р Генрі Ф. Ґреді, подався у відставку, яку президент Труман прийняв „з великим жалем", підносячи високо заслуги цього визначного дипломата. Найменування Бовлеса є першим його дипломатичним призначенням, тоді як Гендерсон має за собою вже довгі роки дипломатичної служби, теж в Совєтському Союзі і головно в незалежних колись Балтійських республіках.

ЗАХІД ОДНОДУШНИЙ В БОРОТЬБІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ

Вашингтон. — Міністри закордонних справ Злучених Держав, Британії і Франції продовжують тут свої наради та обмін думок відносно спільної акції для припинення наступу совєтського комунізму в світі. Хоча з цих нарад не проголошується офіціяльних повідомлень, проте в офіціяльних колах не скривається оптимізму щодо дальших можливостей боротьби проти комунізму. Причиною оптимізму мала б бути у великій мірі однодушність західних великодержав щодо способів і засобів цеї боротьби. В дотеперішніх нарадах обговорювано головно необхідність нового контрактового договору з Німеччиною та справу подань Греції і Туреччини для прийняття їх до Атлантійського Пакту. Обі ці справи сильно піддержують Злучені Держави, вважаючи їх основними вимогами західно-оборонних попотреб. В нарадах трьох міністрів бере участь теж більша кількість їх дорадників. Поодинокі обговорені справи будуть ще окремим предметом нарад на конференції Ради Організації Північно-Атлантійського Пакту, що почнеться в найближчу суботу в столиці Канади, в Оттаві. На порядку нарад міністрів у Вашинґтоні є ще ціла низка інших спільних проблем, які вимагають спільної аліянтської акції. До них зараховується теж британські клопоти з Іраном і французькі з Індо-Китаєм. В дотеперішніх нарадах аліянтські міністри ствердили, що вигляди для аліянтів за останній рік якщо не поліпшились, то напевно не погіршились.

АДЕНАУЕР ДОМАГАЄТЬСЯ „СПРАВЖНЬОЇ ВОЛІ" ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький канцлер д-р Конрад Аденауер, промовляючи в парляменті на зібранні в честь президента Теодора Гойса в другу річницю його вибору, домагався „справжньої волі" для Німеччини, в заміну за її участь в західній оборонній підготовці. Аденауер говорив: „Західний світ, що бажає собі німецької співпраці в обороні миру і волі, мусить здати собі справу, що тільки вільна, справді вільна нація зможе розгорнути свою енергію з повноти свого серця". Ці слова могли бути скеровані теж до міністрів трьох західних великодержав, що відбувають свої наради у Вашинґтоні. Твердження і домагання Аденауера не викликали надто приємного враження на Заході, не своєю суттю, але загально-німецькою тенденцією використовувати теперішню ситуацію на те, щоб виторгувати від Заходу більше ніж Німеччина вже тепер могла б стравити.

АМЕРИКАНЦІ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВИДАТИ ЧЕХАМ ВТІКАЦЬКИЙ ПОЇЗД

Сельб-Плєсберг, Німеччина. Американські окупаційні власті в Німеччині відмовилися видати чеським комуністам потяг, що два дні тому прорвав залізну заслону, та разом зі 111 пасажирами втік на Захід. Втечу зорганізував машиніст потягу, Фразек Ядра, та 25 інших пасажирів, включно з жінкою і двома дітьми машиніста. Усім їм американські власті вже признали право азилю в Західній Німеччині. 87 інших пасажирів того потягу, між ними деякі активні комуністи, висловили бажання вернутися назад до Чехословаччини. З поінформованих джерел заявляють, що теж ці пасажири можуть бути задержані та використані як закладники за заарештованого і засудженого чеськими большевиками американського кореспондента Овтиса.

ВТІКАЧІ З ПІДСОВЄТСЬКОЇ ПОЛЬЩІ ПРИЇХАЛИ ДО КАНАДИ

Монтреал, у Канаді. — Чотири молодих поляків, які втікли з під-совєтської Польщі в серпні літаком до Швеції, приїхали щойно до Канади. Їх спровадила організація Інтернешенел Рескю Коміті, щоб захистити їх від комуністичної небезпеки в Европі.

ЧЕРВОНІ ВІДКИДАЮТЬ АЛІЯНТСЬКЕ ВИПРАВДАННЯ В СПРАВІ КАЕСОНҐУ

Токіо, 13. вересня. — Пейпінська комуно-китайська радіовисильня заповіла вчора, що червоне командування в Кореї відкине аліянтське виправдання за помилковий обстріл невтралізованої зони Каесонґу заблуканим аліянтським літаком. Випадок обстрілу трапився минулого понеділка, коли один аліянтський літак, збившись з курсу в поганій погоді, відкрив кулеметний вогонь на освітлені місця в районі невтралізованого міста Каесонґ, вибраного комуністами на переговори в справі перемир'я. Самі переговори були перервані червони, ми перед трьома тижнями під закидом інших порушень невтральности аліянтами, що аліянтське командування рішуче заперечило. Відносно понеділкового випадку голова аліянтської делеґації на переговорах, адмірал Джой, переслав комуністичноу командуванню виправдання. Комуністи ще не відповіли на це виправдання офіціяльно, але пейпінське радіо вже наперед заповіло, що таке виправдання буде відкинене, бо треба вважати „абсурдом" твердження, що Каесонґ міг бути обстріляний „помилково". Пейпінське радіо досі досить часто заповідало наперед акцію червоного командування а його „пророцтва" в цій справі звичайно здійснювалися. Рівночасно з цим передано довге звідомлення комуністичного командування про понеділковий випадок обстрілу передмістя Каесонґу заблуканим аліянтським літаком. В цьому звідомленні називається випадок „ще одним важким, провокативним порушенням" невтральної зони та дається висновок, що „нова важка провокація з понеділка 10-го вересня дала ще один зайвий доказ, що аліянти тенденційно порушують договір про невтралізацію для унеможливлення дальших переговорів." З дотеперішньої поведінки червоних та з тону їхніх офіціяльних заяв і неофіціяльних пропаґандивних тверджень аліянти роблять висновок, що червоні тенденційно видумують всілякі причини для перерви в переговорах і тим самим продовження теперішнього стану ані війни ані миру, бажаючи в цьому добитись від аліянтів максимальних концесій в переговорах, або здобути час, потрібний на завершення розбудови своїх сил на фронтах для нового наступу.

НОВІ УСПІХИ АЛІЯНТІВ НА ФРОНТІ В КОРЕЇ

Токіо. — Панцерні колони аліянтських військ на центральному секторі корейського фронту здобули вчора кілька нових, важливих під стратеґічним поглядом гірських позицій, забезпечуючи їх рівночасно з флангів проти сильного спротиву ворога. Наступ піхоти попередила сильна атака артилерії, як теж бомбардування з повітря. До боїв на меншу скалю приходило теж на інших секторах фронту, головно на його східній ділянці. Комуністи в своєму спротиві користуються теж всіми родами важкої зброї, включно з ракетами. На західному секторі аліянтські війська в деяких місцях посунулись на п'ять миль вперед, — зломлюючи запеклий спротив червоних. Ген. Ван Фліт, комендант американської Восьмої Армії, заявив в одному інтерв'ю на фронті, що він не бачить жадних виразних познак, які могли б переконувати про безпосередність нового генерального наступу червоних. Аліянтська авіяція продовжувала вчора без перерви стратеґічне бомбардування ворожого запілля. Вміжчасі, аліянське командування на фронті доручило роздачу зимового одягу для вояків, приготовляючись до нової зимової кампанії, хоча переговори в справі перемир'я ще формально не розбились.

СЕНАТ ОБМЕЖУЄ КІЛЬКІСТЬ ЦИВІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ ПРИ ВІЙСЬКУ

Вашингтон. — Сенат обмежив кількість цивільних робітників і працівників при військових установах до пів мільйона осіб. Департамент оборони домагався 540,000 персоналу, Палата Репрезентантів згодилася на 514,000, сенатська комісія—на 530,000. Ухвалюючи цифру 500,000, Сенат застеріг, щоб цим числом були вже охоплені не тільки постійні робітники, але також і ті, що приділяють лише частину часу або служать як дорадники. Ця постанова заощаджує $112,000,000, якщо надвишки працівників не приділять до інших департаментів. Обмеження сталося підчас дебатів про видатки на військовий бюджет висотою $61,104,856,000. Свого часу вимагали, щоб як найменше вживати вояків до бюрової служби, бо це зменшує кількість молоді на службі в бойових силах.

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗБІЛЬШЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ВКЛАДУ В БЮДЖЕТ О.Н.

Ню Йорк. — Совєтський представник в бюджетово-калькуляційному комітеті Об'єднаних Націй, якийсь А. А. Солдатов, запропонував вчора, щоби американський фінансовий вклад в бюджет Об'єднаних Націй збільшити з дотеперішніх 38,9% до кругло 50%. Інші делеґати були помітно заскочені такою пропозицією представника, совєтська країна якого постійно заповідає заломання американського капіталізму. Совєтський представник твердив, що Злучені Держави повинні покривати половину всіх видатків Об'єднаних Націй, бо вони „можуть" це зробити, не маючи тих господарських труднощів, з якими мусять боротися країни, що були знищені під час війни. — Річний бюджет О. Н. плянується на 46,568,300 долярів. Комітет зі свого боку плянує зменшити американський вклад в бюджет на 2.02%, а вклад Совєтського Союзу та його сателітів збільшити на приблизно 4 проценти.

ПАПА ЗАКЛИКАЄ ВСІХ ХРИСТИЯН ДО БОРОТЬРИ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Рим. — Папа Пій XII., згадуючи окремою енциклікою — п'ятнадцятисотну річницю Вселенського Собору в Халькедонії, закликає „всіх християн єднатись і боротись під одним прапором" проти „пекольного ворога" — комунізму. Енцикліка, вже 21-ша з ряду видана теперішнім Папою, має 6,000 слів та буде відома під назвою двох її початкових латинських слів: Емпітернус Рекс — Вічний Цар. Згадуваний Вселенський Собор в Халькедонії відбувся 1,500 років тому і на ньому 600 єпископів встановили доктрину, що Христос мав дві досконалі природи: божу і чоловічу, які були від себе незалежні, але цілком злучені в одній особі Христа, що був рівночасно Богом і чоловіком.

ЮГОСЛАВІЯ ОБВИНУВАЧУЄ АЛЬБАНІЮ В О.Н.

Об'єднані Нації. Югославський уряд звернувся до Об'єднаних Націй з формальним обвинуваченням проти Альбанії за постійні провокативно-аґресивні акти на югославсько-альбанському кордоні. В обвинуваченні наводиться один конкретний випадок з 2-го вересня, під час якого один югославський прикордонний сторож мав бути вбитий. В югославському зажаленні сказано, що альбанські порушення югославського кордону та інші прикордонні провокації повторяються пересічно сто разів кожного місяця. В дипломатичних колах звертається увагу на факт, що Югославія звернулася в цій справі до міжнародної інституції, хоча досі вона у всіх подібних випадках протестувала тільки еред урядами сусідніх країн, які порушували югославський кордон. В югославській ноті, яка не пропонує жадної конкретної акції, стверджується, що ця „премедитаційна провокація Альбанії на югославському кордоні загрожує мирові в тому районі". В колах Об'єднаних Націй видвигається можливість висилки окремих спостерігачів на місце цих загрозливих інциндентів.

СВІДОК У ПРОЦЕСІ ПРОТИ НЮЙОРСЬКИХ ПОЛІСМЕНІВ УТІК, ОДНАЧЕ ЙОЛО ЗЛОВИЛИ

Ню Йорк. — Гері Ґросс, голова синдикату незаконної гри в Бруклині, який був затриманий судом, як головний свідок проти 18 обвинувачених у спілці з ним поліціянтів, але був випущений на волю за порукою $25,000, утік був зі свого дому в Атлентик Сити у вівторок увечорі, коли детективи прийшли за ним, щоб привести його як свідка до суду на середу. Суддя Семюел Лібовіц, який провадить судову розправу, негайно відкликав поруку і видав наказ арештувати Ґросса, а нюйорська поліція розіслала наказ про арешт по всій країні. Коло год. 6 вечера, Ґросса затримали на переговім майдані в Атлантик Сиіті, Н. Дж. Тим часом прокуратор повіту Кінґс, у Бруклині, оголосив листи (які дістала дружина Ґросса) з погрозами знищення цілої родини Ґроссів, якщо він зважиться свідчити проти обвинувачених полісменів. Арештований в Атлантик Сиіті Ґросс заявив, що він не втікав, а тільки виїхав на прогульку. Він заявив, що не буде боротися проти видачі його стейтом Ню Джерзі в руки поліції стейту Ню Йорк і добровільно поїде до Бруклина як свідок.

МЕК-МАГОН ПРО НОВІ РОДИ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ

Вашингтон. Сен. Брайен МакМагон, голова спільної конґресової комісії атомової енерґії, заявив, що нищівна сила американської атомової зброї „справді фантастична". Після таємної конференції з Ґордоном Діном, головою урядової Комісії Атомової Енерґії, сенатор мав розмову з представниками преси і сказав їм, що поступ у виробі атомової зброї просто вражаючий. Коли його запитали, чи його слово „вражаючий" покривається зі словом „фантастичний", як це сказав президент Труман. Мек Магон відповів, що для цього означення можна вживати різних слів, одначе, якщо міряти руїнну силу нової зброї, то вона „справді фантастична". Під натиском він додав ще пояснення, що атомову бомбу можна розглядати як тактичну зброю супроти зброї для масового знищення. Одначе сенатор заявив, що поступ у виробі атомової зброї становить собою також поступ на шляху до постійного миру.

У КУЛАЧНІМ ЗМАГАННІ ЗДОБУВ ПЕРЕМОГУ АМЕРИКАНЕЦЬ НАД БРИТІЙЦЕМ

Ню Йорк. — Шюґар Рей Робінсон, давно визнаний провідним змагуном у боксі, здобув перемогу в боротьбі проти свого противника—британського чемпіона Ренді Торпіна, і здобув назад чемпіонат для Америки в середньо-тяжкій атлетиці. Боротьба відбулася на рінґу площі Поло Ґравнд, за участю 61,370 глядачів, які напружено слідкували за кожним рухом обох змагунів, бо тут ішлося про національну гордість американців і британців і про великі суми виграшів в закладах за перемогу одної або другої сторони. Робінсон виявив себе як мистець у боротьбі, одначе здобув перемогу аж у десятій рунді, коли суддя проголосив його противника нездібним до дальшого бою. Прибуток з квитків становить $767,630, з чого треба буде заплатити податок і видатки на влаштування боротьби. З чистого доходу дістане Робінсон—молодий неґр з Бронксу—30 відсотків, британець 25 відсотків.

● **Переведене на надзвичайний** стан місто Ваймар у совєтській зоні Німеччини після того, як совєтські війська напали і вбили біля 18 людей, переважно жінок і дівчат.

В АМЕРИЦІ

● **Вітамін**, що вбиває бацилі туберкульози в людськім організмі, відкрив хемік університету Каліфорнія, д-р Петро Т. Саґ. Із санаторії в Лібанон, в Малій Азії, повідомляють, що половина тамошніх туберкульозних пацієнтів, перемогла недугу після заживання сулфурового препарату з вітаміном „С". Це оприлюднено на міжнароднім з'їзді хеміків у Ню Йорку.

● **Законопроєкт** для признання азилю 84 естонцям, які втекли з-під Совєтів і приїхали човном до Флориди в 1948 році, зголосив сен. Герберт Г. Лімен. Досі вони перебували в Америці тимчасово за дозволом президента.

● **Злодій обікрав поліціянта** на з'їзді поліціянтів в готелі в Асбері Парк у стейті Ню Джерзі. Патрольман Джан Голмс з Готори, Н. Дж. втратив таким способом $94 і годинник.

● **Старі люди так само добре витримують медичні операції, як і молодші**, як це стверджено на з'їзді ґеронтологів в Ст. Луїс. Говорено теж про добрі успіхи відмолоджування 76-річних жінок за допомогою гормонів.

В СВІТІ

● **Суд у Букарешті** приписує маршалові Тіто здачу оспорюваної зони Трієсту на користь Італії. Про це заявив П. Тоба — колишній міністр здоров'я в королівській Румунії, якого судять тепер комуністи за шпиґунство на користь ЗДА і за допомогою Ватикану.

● **28 американців**, в тому 22 місіонери сидять тепер у в'язниці в Червоному Китаї, який таким способом хоче вигнати з Китаю всі протестанські і римо-католицькі закордонні місії.

● **Совєтська „податкова блькада"** Берліну обрізала автовантажний рух між Західною Німеччиною і Західним Берліном на 50 відсотків.

● **Місія ОН у справі Кашміру** на чолі з д-ром Ф. Ґрагамом вилетіла з Карачі до Женеви, щоб подати свій звіт Раді Безпеки.

● **Єгипет, Лібанон, а також різні арабські організації** заявили протест проти допомоги ОН у переселюванні арабських втікачів з Палестини за океан. Це позбавило б арабські країни фаховіших і енерґійніших елементів. Аґенція Допомоги і Праці ОН вирішила припинити допомогу у переселенні арабів за океан.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАША СИЛА

Усе наше народне життя в Америці тісно зв'язане з Українським Народним Союзом. Хто цього не вміє чи не хоче добачувати, той не знає історії американських українців, ні не розуміє, на яких основах і з якими надіями треба тут будувати наше життя, щоб воно тут якнайдовше процвітало й жило тими ідеалами, що заховані глибоко в нашому серці. Отже це не маловажна справа, як є з Українським Народним Союзом сьогодні, зростає він у членстві, чи підупадає, проявляє ширшу діяльність, чи засипає.

Українська народна установа, що вдержалась на американській землі 58 років і завжди була висловом найкращих ідеалів українського народу, має для американських українців і української справи в сьогоднішніх обставинах куди більше значення, як мала у будьякому іншому часі. Маймо на увазі, що Український Народний Союз побільшується нині тисячами нових членів, які недавно сюди прибули та якщо не виховались, то довго жили під совєтським режимом. Ті тисячі стали теж передплатниками „Свободи". Всі вони включились в Союзову Родину не тільки ради матеріяльного забезпечення, але головно з ідейних мотивів, щоб заманіфестувати, що в українській справі існує один спільний фронт, який творять і ті, що тут уже здавна живуть і працюють, і ті, що щойно недавно прибули сюди з України.

В місяці серпні виказує УНСоюз знову зріст. В цьому місяці вступило до нього 622 нових членів, головно — з самих новоприбулих. Коли говоримо тепер про „нових членів", то мусимо ствердити ,що тут мова не тільки про „галичан", але в більшості про таких „підсовєтських українців", що Галичини, можливо, навіть і не бачили, або тільки через неї проїжджали, коли їх німці примусово вивозили з України на роботи в Німеччині. Ми не звертали б на цю обставину ніякої уваги, але в теперішній стадії оборони на американській землі права українського народу на державну самостійність, треба й такі речі підкресляти. Союз, як наша ідейна, народна установа, завжди заступався за ввесь український нарід в Европі. В своїх меморіялах до американського уряду в Вашингтоні УНСоюз не говорив про „галичан", але про „українців". Тому саме, що так було, він поповнюється нині не десятками чи сотнями, а тисячами нової, національно свідомої іміґрації, зокрема тими, що жили в підсовєтській Україні десятки років. Цеї обставини не можна недоцінювати в такий момент, коли в Америці почалася хитро продумана акція звужування оборони права українського народу на свою окрему державність і самостійність — тільки до „галичан".

З кінцем серпня мав УНСоюз 64,221 членів. Це поважна сила. Зфальшувати тут нічого не можна. Ні того, хто цю народну установу заснував і з якого народу та як довго вона існує і які ідеї визнає. Все це є в статуті УНСоюзу і в тому, що появляється у статтях „Свободи", офіційного органу Союзу. Знає про це наш загал, знає про це добре і Вашинґтон. Нагадуємо це у зв'язку з новою протиукраїнською кампанією в Америці, щоб усі ми добре знали,що 58-літнє існування УНСоюзу в Америці та його праця для української визвольної справи — це також поважний арґумент проти ворогів України, що працюють на американському терені.

Суцільний протиукраїнський фронт

Стоїмо перед фактом суцільного російського проти-українського фронту. Цей факт наявний і без глибшої аналізи. Проти України, українського народу і його волі мобілізується в один суцільний фронт все: червоне, біле і безколірове росіянство, потягаючи за собою ще й велику резерву з незорієнтованого або відповідно наставленого міжнародного політичного світу. Для повноти включається в цей фронт теж принагідних українських яничарів і ведеться широку та плянову акцію для мобілізації непутящої малоросійської черні.

Об'єднаний проти-український російський фронт існував завжди і в усіх обставинах. Його ідеєю завжди був історичний російський імперіялізм, а його цілю — Україна, українські багатства та український ясир. Але колесо історії перекрутилося й під ним розлітаються імперії. Воля народів і людини перестають бути фразами, бо для їх здійснення виступає з щораз більшою рішучістю ввесь волелюбний світ. Червона російська тюрма народів ще єдина, що встоялась під світовими потрясеннями волі в останніх десятиріччях, але й її кінець наближається з невмолимою конечністю. Здійснення історичних прагнень і аспірацій українського народу буде рішальним ударом, від якого ця тюрма народів розвалиться і тому така російська лихорадка проти українського визвольного руху.

Суцільний російський фронт проти українства приступив до нової акції з хвилиною, як справа українського визволення почала виразно входити в міжнародну політичну гру, як вона вийшла зі стадії внутрішньо-російської проблеми теж для світової політики та стала важливим аргументом. Конкретно мобілізація і активізація цього фронту почалася поспішними темпами від часу відкликання ген. Мек Артура з посту далеко-східного командування, що було рівнозначне зі скеруванням головної уваги американської і міжнародної політики на Европу, як рішальну силу і пляцдарм в сподіваному кінцевому зударі з червоною Росією. Після того в американській і міжнародній публіцистиці і навіть в заявах державних мужів, не кажучи вже про таємні політичні і стратегічні пляни, справа визволення підбитих Росією не-російських народів, зокрема народу українського, почала приковувати головну увагу. Завершенням цього процесу була заява державного секретаря Діна Ачесона про історичний російський імперіялізм, про його перебрання і продовжування совєтською Росією та про необхідність „нового реалізму" в американській політиці відносно цього імперіялізму.

Цю заяву можна вважати гаслом до наступу об'єднаного російського фронту проти українців та їх аспірацій. Насамперед розгорнено на цю тему дискусію в американській пресі. Видвигнені в цій дискусії українські аргументи могли мати великий переконливий вплив не тільки на американську опінію, але й на політичні плянування. Це ще більше вивело з рівноваги білих представників російського імперіялізму, що сподіються перебрати відповідно збільшену ще червоними російську імперіялістичну спадщину після того, як червоним царям доведеться піти слідами їх білих попередників. В тягу тої акції в американській пресі (Фрімен, Ню Лідер та інші) появились виразно інспіровані статті, що мали б дискредитувати український визвольний рух всілякими видуманими „аргументами". Рівночасно почалася практична політична акція біло-російської еміґрантщини, що знайшла свої завершення в мюнхенській конференції та в створенні нового „Совєту визволення народів Росії", який в своїй „визвольній" декларації не дійшов ще навіть там, де був червоний „Совєт" перед 35 роками.

Окрему п р о т и -українську баталію почала російська еміґраційна преса. Вона ведеться всіми випробуваними вже білими і червоними імперіялістами засобами, від заперечень українства починаючи, а на юдиній роботі серед українців кінчаючи. Наступ ведеться і з зовні і з нутра. В цьому другому випадку головну увагу віддається справі розбиття українського фронту. Старими методами нацьковується наддніпрянців на галичан, а галичан на наддніпрянців, католиків проти православних і православних проти католиків, вишукується з діявольською хитрістю кожне слабе українське місце, щоб в нього бодай вбити клина, якщо не пощастить завдати смертельний удар. В руках білих імперіялістів появились нагло мільйони долярів, за які то тут то там не важко було б купити й якусь малоросійську шкуру, щоб написала „листа до редакції" та „доказала", що українці не хочуть жадної волі та що їх єдиним ідеалом є залишитися хахлами.

Це тільки еміґраційний „фланг" суцільного російського фронту проти українців. Головний фронт таки в самій ограбленій, сплюндрованій і поневоленій Україні. Невже ж це тільки припадок, що зв'язана з виступом проти Сосюри та його поезії „Любіть Україну" нова червоно-російська „єжовщина" в Україні сходиться не тільки своїм характером і цілями, але й часом з білою російською кампанією проти українців на еміґрації.

Це тільки дуже загальний перегляд того суцільного російського фронту, що почав генеральний наступ на українців напередодні нових рішальних подій в світі. Чи український загал і його провідники свідомі тої страшної російської загрози перед якою вони опинились? Чи матимуть вони мужність, силу і мудрість протиставитись цій загрозі і перемогти її?

Задовольняючу і успокоюючу відповідь на ці запити міг би дати тільки такий самий об'єднаний, суцільний і рішучий український фронт!

Пресова конференція УНРади

(Від нашого кореспондента з Европи)

Авґсбурґ, 6 вересня 1951 р.

З почину Виконного Органу Української Національної Ради сьогодні відбулася в готелі „Драй Кронен" конференція з представниками світової та української преси. Конференцію відкрив вступним словом п. Микола Лівицький, який подав огляд української визвольної боротьби від революції 1917 р. і вияснив присутнім чужинцям тяглість традиції Української Народньої Республіки, що фактично була незалежною і соборною українською державою і якої представники продовжують діяльність також на еміґрації в організаційній формі УНРади. Далі взяв слово д-р Степан Витвицький, свого часу державний секретар закордонних справ З а х ід н ьо-Української Народньої Республіки, тепер керманич закордонного відділу Виконного Органу УНРади. Промовець звернув увагу присутніх на велике значіння української проблеми в політиці Сходу Европи, де українці після росіян стоять на другім місці своїм числом. Саме в сучасній напруженій світовій ситуації, коли утворилися два великі блоки держав демократичних і держав диктаторських, під проводом Москви, буде в великій мірі залежати від наставлення українців та інших народів, поневолених Росією, кому належатиме перемога: демократичним державам, чи імперіялістичній Росії. Д-р Витвицький підкреслив у своїй промові, що українці стоять за міжнародній мир. Однак політика комуністичного уряду в Росії не дає ніяких ґарантій миру, бо цей уряд гнобить народи і провадить дальшу аґресію на інші країни. Українці стоять на боці демократичного фронту народів проти московського деспотизму та імперіялізму. Україна веде свою боротьбу проти комуністичної світової небезпеки вже більше як 30 років. Українці ведуть свою боротьбу проти російської окупації, щоб відновити свою незалежну демократичну республіку. Одночасно українці своять за те, щоб також інші народи, поневолені Москвою, могли створити свої незалежні держави. Тільки поставивши собі програму визволення від російського імперіялізму 100 мільйонів неросіян у Совєтському Союзі, може демократичний світ притягти до себе симпатії цих народів і їх реальну допомогу для перемоги над російською комуністичною великодержавою. Одною з причин катастрофи Німеччини на Сході в II світовій війні було нерозуміння проблеми національностей в СССР, яке виявив уряд Гітлера, бо програма завоювання, поневолення і фізичного нищення народів, з якою прийшов Гітлер на Схід, поставила проти німецьких армій усі народи. Після німецького походу на Схід поневолені народи СССР хочуть знати, що їх жде, коли б дійшло до нового світового конфлікту.

Д-р Витвицький згадав пропаґанду російських еміґрантів за збереження російської імперії в границях теперішнього СССР. Ця пропаґанда твердить, що програма визволення від російського панування народів, покорених Москвою, викличе непримиренний спротив росіян, які будуть тоді до останнього боротися за Совєтську державу. На цю пропаґанду д-р Витвицький дав таку відповідь: переконані російські імперіялісти, горді силою совєтської імперії, не дадуть себе заманити ніякими програмами і обітницями в табор демократів. Що ж до російських народних мас і щирих російських демократів, то можна сподіватися, що вони свого часу самі переконаються, що не в інтересі Росії поневолювати інші народи, навпаки, російський народ може всебічно розвинути свої творчі сили в своїх національних границях. Українці, борючися за свою державність, обстоюють співпрацю народів. Ми стоїмо за створення реґіональних міждержавних союзів для тісної господарської і політичної співпраці між вільними народами. УНРада поставила свою програму — створення союзу держав між Балтійським і Чорним морями. Кожна з цих держав могла б належати і до Об'єднаної Европи.

В цій точці д-р Витвицький згадав тенденцію політичних кол Західньої Европи і почасти Америки трактувати проблему України і інших народів, включених до СССР, окремо від так званих держав сателітів: „Свобода — сказав д-р Витвицький, — є неподільна для всіх поневолених народів і вимагає від них єдиного фронту".

Українці мають неупорядковані відносини з своїми західніми сусідами, які претендують на українські західні землі. Ми стоїмо за розмежування з нашими сусідами на основі етнографічних границь. Д-р Витвицький закінчив свою промову надією, що в інтересі спільної боротьби проти російського к о м у н істичного імперіялізму українцям удасться установити добросусідські відносини з своїми західніми сусідами.

Після д-ра Витвицького промовляв голова ВОУНР проф. Ісаак Мазепа. Він спинився головним чином на російсько-українських взаємовідносинах в минулому і в сучасності та на акції російських політичних груп на еміґрації в інтересі імперіяльного становища Росії. Промовець ствердив, що російські еміґранти від крайніх правих до крайніх лівих, не вважаючи на їх ворожість до комуністичного режиму в Москві, всі стоять за збереження російського панування над неросійськими народами, насильно включеними до СССР. Ця позиція російських еміґрантів робить неможливою співпрацю з ними для народів СССР в боротьбі проти комуністичного режиму:

„Адже ж неросійські народи ведуть боротьбу не тільки проти комуністичного режиму, але також проти національного поневолення. Протикомуністичні російські еміґранти хотіли б тільки усунути комуністичну диктатуру, але не ослабити будь-як пануюче становище російського народу".

Супроти виразного і справедливого бажання поневолених Росією народів відновити власні незалежні держави, російські еміґранти ставлять різні свої проєкти. Так „Ліґа Боротьби за Народню Свободу", що була створена в Америці під проводом А. Керенського, в березні 1949 р., поставила в своїй програмі домагання, щоб на місці СССР був створений союз народів на основі порозуміння. Одночасно ця Ліґа вимагала щоб вибрана всіми народами СССР Установча Рада установила лад в майбутній визволеній Росії.

Проф. Мазепа зазначив, що спільна з росіянами Установча Рада забезпечила б для росіян перевагу і панування над іншими народами. Тому представники націй, поневолених Москвою в СССР, рішучо відкинули ці проєкти п. Керенського. Тепер, по двох роках, російські еміґранти, під проводом п. Керенського, дають інші проєкти. Вони проголошують „федеративну республіку", до якої кожний народ може прилучитися на основі власного рішення. Одночасно російські політики на еміґрації пропонують улаштувати плебісцит в неросійських країнах Сов. Союзу, під контролею Об'єднаних Націй, щоб вияснити, чи ці народи дійсно хочуть відділитися від Росії. При цім автори цих проєктів пропонують, що в плебісциті мають право брати участь усі присутні в даний момент на даній території мешканці країни. Очевидно, цю програму має в основі нова організація під головуванням п. Керенського, про яку оголошено в пресі 19 серпня ц. р. Ця організація зветься „Союз за визволення народів Росії", хоч до неї представники народів, поневолених Росією, не належать. Голова ВОУНРади означив це як новий маневр російських еміґрантів, які хотіли б за всяку ціну зберегти „Єдину неділиму"... Адже ж п. Керенський у своїх заявах до преси в Німеччині назвав стремління народів СССР до незалежности „старими ілюзіями". Проф. Мазепа зазначив, що народи, насильно включені до СССР свого часу ясно виявили свою волю до самостійности, через свої народом вибрані демократичні парляменти. Про їх волю до незалежности свідчить боротьба цих народів проти Москви, в різних формах, включно з повстаннями. Тому поневолені Москвою народи мають повне право протестувати проти плянів російських еміґрантів робити плебісцит на їх національних територіях. Це тим більше, що після терору, голоду і заслань, якими Москва знищила мільйони неросіян, не може бути мови про правильне переведення такого плебісциту. Такий плебісцит був би грубим порушенням елементарних засад права, справедливости і гуманности.

Промовець звернув увагу на трудноці демократизації Росії після упадку комуністичного режиму. Величезні простори і деспотичні традиції російського народу, що ніколи в своїй історії не знав свободи, ставитимуть великі трудноці для заведення демократичної влади в Росії. Проф. Мазепа зазначив, що й після упадку комуністичного режиму, в Росії лишаться імперіялістичні стремління. Тому є в інтересі вільних країн дати змогу народам, поневоленим Росією, здобути незалежність. Це було б корисно і для демократичного розвитку самої Росії, бо російський народ використав би свої сили не на війни за владу над іншими народами, а для організації власного життя на своїй території. Голова ВОУНРади зазначив загально про відношення України до Росії:

„Ми не маємо ненависти до російського народу і хочемо жити в добрій згоді з російським народом та з іншими сусідними народами. Ми поборюємо тільки російський імперіялізм у всіх його формах. Цей імперіялізм загрожує в першій мірі народам, поневоленим Росією, нищить основи їх життя і став, під проводом комуністів, світовою небезпекою".

Промовець відкинув пропаґанду російських еміґрантів, які лякають світ „балканізацією" Сходу Европи наслідком створення національних держав після упадку большевицької диктатури. Він зазначив, що народи, прилучені до СССР, не мають імперіялістичних цілей. Ці народи ведуть боротьбу за свободу і цим самим за демократичний лад на Сході Европи і за ідеали цивілізованого людства взагалі. Тому УНРада і надалі продов-

(Закінчення на стор. 3)

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

Слідчий прочитав ще кільканадцять таких стандартних тирад, взятих мабуть зі спеціяльного підручника і додав:

— Ну, так признаєшся, що був членом контрреволюційної організації?!

— Ні, не був!

Щось гаряче обпікає обличчя і я лечу до протилежного кінця кімнати, простягаючись на підлозі. Ледве відкривши очі, я відчуваю, що рука одягнена у величезну боксерську рукавицю опускається на моє обличчя.

...Потім на голову хтось мені одягає важку шкіряну шапку, подібну до головного убору танкістів, але начинену піском і б'є довбнею. Здається що мозок бовтається у черепі, немов яйце-бовтун... я чую немов на великій віддалі слова:

— Признаєшся, що був членом контрреволюційної організації?!

— Ні...

Після цього „ні", я мушу три дні їсти особливо солоні оселедці... Коли мене до нестями мучить спрага, я чую знов той остогидлий голос:

— Признаєшся?..

— Ні!..

Що день то стає важче. Виснажується тіло, я схуд і давно не голений, виглядаю як каторжник, але це менш важне. Мої духові сили немов заломлюються. Може краще підписати це, що вони вимагають від мене. І тоді може дадуть спокій? Коли я не можу їх переконати, що не винен, то може скоритись і просити помилування.

Але саме це, з яким упертим завзяттям вони хотять видерти умене признання у нескоєному злочині — стримує мене від наклепу на себе самого.

Адже ж може існує якийсь закон і порядок. Чому вони так вимагають від мене цього признання?.. Коли мене обзбрехала д е ржавно-політична поліція, коли на її вимогу обзбрехали мої друзі і знайомі та коли я сам стаю на передодні того, що можу не витримати тортур і оббрехати самого себе... Чи не краще зробити це тепер? Адже ж я цілковито в руках слідчого. Чи не краще не дрочити його? Рівночасно підіймається бунт: але ж це було б нелюдське, це понижуюче дати себе так легко зломити. Були ж тисячі переді мною, яких не лише бито, але рафіновано тортуровано й вони не признавались до своїх справжніх вчинків, а я мав би сам себе оббрехати й осміяти перед цим слідчим, що добре знає мою невинність. Адже він дивитиметься на мене, як на пса, як на плазуна...

Але з іншого кутка мозку підповзає інша думка: Ти хочеш бути героєм? Ти забув, що в цій країні рабства можна бути лише героєм вбивства, героєм самовизиску, що зветься „соціялістична праця". В цьому підвалі можеш здохнути й пес за тобою не гавкне. Ніхто ніколи не довідається, що ти беріг свою гідність. А там чекає дружина, там перед тобою життя. Може переживеш і систему і побачиш день відплати, помсти...

Я чую, як нерви тремтять і ось, ось порвуться. Я чую, як мозок горить, а душа роздирається між жадобою жити й бажанням зберегти людську гідність.

І скільки людей переходило ці муки в казематах НКВД? Скільки було між ними таких, яким тортурами порвано тіло. Скільки було таких, яких зрадили друзі, яким обіцювано ласку, кар'єру, а вони все ж берегли таємницю. Скільком пошматовано душу — але вони не здавались, аж поки з них тієї душі не видерли. Адже ж вони знали, що ніякої згадки про них не буде. Знали, що хоч і мовчатимуть, то сфальшують їх зізнання і друзі повірять у зраду. Знали, що перед світом, перед народом, перед близькими їх обзбрешуть і скомпромітують. А дітей їх власних виховають в притулках і навчать оплювувати пам'ять батька.

Всі жертви знали, що найсадистичніший кат середньовіччя відбирав життя, але не мав впливу на пам'ять по жертві. Її збережено. Останнє слово підсудного лишалось для майбутніх поколінь. Лише найдемократичніша країна не допускає, щоб людина вмирала людиною. Лише НКВД намагається конче зламати жертву духово. Перед смертю вона мусить сама себе оплювати, заперечити себе, спотворити — тоді може вмирати.

В мені щось кричало: ні! ні! цього не буде...

Не знаю, як довго я б ще витримав.

Та мене несподівано поголено і викликано на новий допит. Слідчий оглянув моє обличчя, чи не видно слідів биття і промовив.

— Сьогодні ми даємо очну ставку з вашими свідками. Тут ви вже не викрутитесь. Рахуйте, що ви можете підписувати, можете і не підписувати зізнань очної ставки, це не вадить на справу...

І я побачив їх — трьох моїх знайомих з „волі": Вони мали несвіжі землистого кольору ковнірці, без краваток і пом'ятий одяг. Я зрозумів, що вони арештовані теж. Але завіщо? Може мене заарештовано за їхні злочини. На очній ставці вони дивилися на мене з-під лоба і показували, що я „антисовєтська людина". Але більш нічого конкретного.

Лиш один найтяжчий мій свідок показав таке:

— Коли після вбивства Кірова було розстріляно кілька тисяч учених, письменників, лікарів, немов би за підготовку замаху на цього „вождя" — секретаря ленінградського Обкому комуністичної партії, і після справи дійсного убивці Кірова комуніста Ніколаєва, мій знайомий Іван Хмельницький висловив здивування і в його словах відчувався жаль за розстріляними.

— Чи це правда?

— Так! Це правда! — відповів я своє перше „так" за весь час допиту. — Порівняйте процеси в Москві, Харкові, Києві, Тифлісі, Одесі, з процесом дійсного убивці Ніколаєва — і вам стане ясно, що це величезна судова помилка.

— Це не судова помилка! — вигукнув слідчий.

— Незабаром мене повідомлено, що справа закінчена і передається до суду.

(Продовження буде).

Д-р Степан Баран

ТРИПОДІЛ ПОЛЬСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Дещо з недавньої історії. Екзильний уряд і Рада Народова, Лондон. Рада Політична, Париж, і Комітет Демократичний Миколайчика, Вашингтон. Українська проблема і справа схі дних кордонів Польщі.

2)

Трагічний був і кінець усіх трьох президентів Польщі. Самі поляки прирівнюють їхню долю до долі собаки „кажучи: першого убили як пса, другого прогнали як пса, а третій утік як пес. — Президента Габрієля Нарутовіча застрілив в грудні 1922 року вшехпольський фанатик маляр Невядомскі; президента Станіслава Войцеховского усунув збройною силою маршал Пілсудский в травні 1926 року, а президент Ігнаци Мосьціцкий перед гітлерівським восним наступом у вересні 1939 р. схоронився до Румунії.

Політика санаційної кліки закінчилася катастрофою Польщі. През. Мосціцкий зрікся свого уряду. На основі статті 13, літера „б", конституції з 1935 року, визначив він своїм наслідником Владислава Рачкевіча і, як приватна особа, виїхав до Швайцарії. Мін. закорд. справ Бек незабаром помер у Румунії, а прем'єр ген. Славой Складковскі успів переїхати з Румунії до Палестини і знайшов притулок у жидів.

Польська політична еміграція скупчилася у Парижі. В грудні 1939 р. през. Рачкевіч розв'язав сойм і сенат і покликав до життя Раду Народову, що мала бути свого роду польським екзильним парляментом. Санаційників, як безпосередніх винуватців катастрофи Польщі, не взято до цієї Ради, ні до екзильного уряду. До голосу дійшли три головні опозиційні партії — людовці, соціялісти і народові демократи. Раду Народову скликано на її перше засідання в Парижі 23 січня 1949 року і головою її став Падеревскі, що по закритті першої сесії виїхав до ЗДА, де й помер у червні 1941 року. Навесні 1940 року, през. Рачкевіч з екзильним урядом і Радою Народовою перенеслися до Лондону, щоб не попасти в руки німецьких військ, коли вони зближалися до Парижа і в травні 1940 р. його зайняли.

В Лондоні залишилися ті установи й до нині. Склад уряду, визначаного тоді всіми аліянтами, змінявся часто, а також змінявся і особовий склад Ради Народової. Завдяки допомозі Вел. Британії, у значній частині СССР, поляки створили сухопутну армію під командуванням ген. Андерса, головно з польських військових частин, що восени 1939 року попали в совєтський полон. Ця армія відограла видатну ролю в боях у північній Африці та Італії, а польські летунські частини, зорганізовані у Великій Британії, в повітряних боях проти Німеччини. При кінці війни вийшов на яву масовий морд коло 10,000 польських старшин, розстріляних з особистого наказу Сталіна в Катині. Свідомо і пляново фізичне винищення безборонних польських старшин зі совєтських таборів полонених викликало у світі велике враження і польський уряд у Лондону зажадав вияснення. У відповідь на це уряд СССР зірвав дипломатичні зносини з польським екзильним урядом і поробив заходи для формування по совєтській стороні польських збройних частин під командуванням ген. Жимерського. В липні 1944 р. совєтська армія зайняла східні частини польських земель по Вислу, а Кремль створив у Люблині перший польський уряд з представників різних польських партій, контрольований цілковито комуністами і вповні залежний від Кремлю. Цю тактику з т. зв. народним фронтом застосував Кремль незабаром і в інших державах, що завдяки політики Великої Трійки — Рузвелт — Черчил — Сталін і за згодою двох перших знайшлися в совєтській окупації. Трагедію варшавського повстання — серпень-жовтень 1944 р. — Совєти спричинили свідомо. Совєтська армія стояла тоді перед Варшавою, але залишила польських повстанців їх власній долі, хоч совєтські агенти обіцяли перед тим чинну допомогу польським повстанцям.

Капітуляція Німеччини 8. 5. 1945 р. і попередні договори Сталіна з Рузвелтом і Чорчилом у Тегерані і Ялті і опісля по німецькій капітуляції в Потсдамі дали Совєтам свобідну руку у великій частині Европи на схід від лінії Любека-Трієст. Створено нову Польщу, незабаром вповні контрольовану комуністами, і до неї, як до сателітної совєтської держави, влучено і землі на схід від річок Одра і Ніса з великими німецькими містами Бресляв і Штетін.

Західні аліянти відмовилися визнати далі польський екзильний уряд, визнавши нову комуністичну Польщу, з якою нав'язали нормальні дипломатичні зносини. У польських політичних і військових колах Лондону знайшлися доволі численні польські змінявховці. До Варшави виїхав і кол. голова екзильного уряду Станіслав Миколайчик, що став членом варшавського режимового уряду. Виїхав і генерал Густав Пашкевіч, колишній командир — в рр. 1935 до 1939 — 12-ої польської піхотної дивізії в Тернополі, головний організатор польської шляхти загородової в Галичині і на Волині та один з головних керманичів польської довоєнної протиукраїнської політики. Виїхав до Варшави і ген. Станіслав Заїшевский, один з колишніх діячів ППС (польскої партії соціялістичної) у бориславському нафтовому басейні. Повернулося й чимало інших польських політичних діячів і військових старшин.

Польський екзильний уряд в Лондоні, тепер вже без прерогатив міжнародного права як громадсько - політична установа, по стільких невдачах,зовнішніх і внутрішніх, втрачав щораз більше на своєму авторитеті і серед самої польської політичної еміграції. Це й довело до хворого през. В. Рачкевіча. Він на короткий час перед своєю смертю визначив 24 квітня 1947 р., згідно з наведеною вище постановою польської конституції з 1935 року, своїм наслідником Августа Залєского, колишнього міністра закордонних справ з часів Пілсудського. Залєскі в характері екзильного президента Польщі урядує й досі, а його теперішній уряд очолює ген. Р. Одзержинскі. З екзильного уряду і Ради Народової вже давніше вийшли всі три головні польські партії — ПСЛ (Польске Стронніцтво Людове), ППС і ПСН (польске Стронніцтво Народове), що перед тим творили головну їх основу, і деякі малі політичні угруповання. Внаслідок цієї сецесії екзильний уряд і Рада Народова стратили до решти свій попередній авторитет серед польської політичної еміграції і в краю. Зате причалили до них численно санаційники і колишні члени т. зв. четвертої бригади, останні типово безхребетні політичні кар'єристи-поплентачі, що остаточно обезцінили до краю моральнополітичний престіж і екзильного уряду і Ради Народової. Спроби поновного приєднання сецесіоністів не вдалися. Вони утворили новий політичний осередок — Раду Політичну —, якої члени живуть переважно у Франції. Головою Ради Політичної є Томаш Арціішевскі, один з найстарших діячів ППС.

Змінявховці не довго втішалися ласкою сучасного варшавського режиму. Ген. Пашкевіча назначено пацифікатором польського збройного резистансу у східних воєвідствах — Білосток, Люблин і Ряшів і він криваво здушив польський підпільний збройний опір. Але й це його не врятувало. Пашкевіч попав у тюрму і його засуджено на кару ув'язнення. Арештували й засудили на довголітнє ув'язнення і генерала Закшевского та інших польських змінявховців, що повернулись за кордону і хвилево займали визначні становища. Така доля ждала і Міколайчика. Передбачуючи це, Міколайчик утік закордон і по короткому побуті в Лондоні осів у Злучених Державах Америки. Польська політична еміграція з Ради Народової і Ради Політичної відцуралися Міколайчика за це, що визнав східні границі Польщі, які устійнив Кремль. Але і Міколайчик мав свої прихильників і разом з ними оснував в Америці новий політичний осередок — Комітет Демократичний. Крім цього станув він у проводі т. зв. Зеленого Інтернаціоналу у Вашингтоні, до якого входять представники аграрних (селянських) партій держав середньої Европи, Прибалтики і Балканів.

Про ролю тих трьох польських політичних осередків буде нижче мова, а також і про українську проблему і польські східні кордони, бо обі ці справи займають у польській еміграційній політиці одно з провідних місць.

(Продовження буде)

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УНРАДИ

(Закінчення зі сторони 2)

жує боротьбу за відновлення самостійної, соборної демократичної Української Республіки та боротьбу за право інших поневолених Росією народів на незалежне життя і вільний розвиток.

Після промов членів ВОУН-Ради журналісти ставили питання про відносини між різними українськими групами, про Рух Спротиву в Україні, про фінанси УНРади, про польсько-українські відносини за Австрії і після І світової війни і т. ін. На ці питання члени ВОУНРади дали вичерпні відповіді.

Відомий грузинський журналіст Г. Кордзая в свій промові підкреслював УНРаді за інформації та за відношення українців до всіх поневолених Москвою народів, як до союзників у боротьбі проти російського імперіялізму. Він зазначив, що в Москві диктатором тепер його земляк — Сталін-Джугашвілі. В кожному народі є свої ренегати, які гноблять власний народ для чужого імперіялізму. Грузинський народ Сталіна не прийняв, він мусів ще в 1908 р. покинути Грузію і діяв у Росії. П. Кордзая сказав, що не Україна, не Грузія принесла большевизм і поневолення в Росію. Навпаки, Москва своїми арміями завоювала Україну і народи Кавказу. Тому народи поросійські мусять надалі спільними силами визволятися і не дати російському імперіялізмові знову накинути інші народи.

Після закінчення Пресової Конференції члени УНРади мали ще приватні розмови з різними журналістами. З боку представників преси висловлено бажання, щоб УНРада влаштовувала частіше подібні конференції, які дають світові безпосередні інформації про цілі і завдання українського визвольного руху.

О. Н.

Іван Манило

ЗАБУТИЙ БАЙКАР

(Пам'яті Л. Боровиковського)

Автор талановитих, переважно мініатюрних, байок — Левко Миколаєвич Боровиковський (1804—1889) народився в місті Хоролі на Полтавщині. Він народився раніше на 8 років за свого земляка-байкаря Євгена Гребінку, але й на багато років пережив його...

За своє справді довге життя Левко Боровиковський написав 250 байок, одначе, з них ввійшло до його книжки „Байки і прибаютки" (Київ, 1852) тільки 177 байок.

Чому ж його ім'я не здобуло такої широкої популярности серед українського громадянства, як, до речі, ім'я його сучасників: Котляревського, Гулака-Артемовського, Гребінки, Глібова чи Руданського? Чому Л. Боровиковський, ніхто, вже й сьогодні — забутий, хоч як байкар і поет, хоча його деякі твори поширені між людьми і стали давно народними?..

Біографія Боровиковського така ж лаконічна, як і його байки. Закінчивши Харківський університет, він учителював у полтавській гімназії. Також був там інспектором. Друкувався в журналах... І тільки!

Відповідаючи на згадані вище питання, слід лише сконстатувати: твори Л. Боровиковського ніким майже не перевидавалися! Його ім'я повоплі „вивітрювалося" з пам'яті читачів, а наші „видавці" чи „видавництва" спопуляризували тільки байкарську творчість двох щасливців — Глібова та Гребінку!

Левко Боровиковський гостро й дотепно виступав у своїх творах і проти ренегатів, і проти лже-друзів, і проти амбітників-критиків тощо. Останні безсумнівно замовчували чи недоцінювали досить талановиту і артистичну творчість Боровиковського. Це була (і мабуть досі є!) своєрідна „помста" дрібненьких літературозуючи критикоманів.

Ось що писав про них Л. Боровиковський в байці-мініятюрі „До друкаря":

Друкарю! не дрімай: де треба — точку став,
Щоб мокрим нас рядном злий критик не напав;
Бо є й такі: не найде толку —
буде тихо;
Не найде ж точки — лихо...

В інших байках, як „Метелик", „Будяк", „Крила у вітряка", „Багатий-бідний", „Два плуги", „Клим" він з надзвичайною байкарською майстерністю і стислістю повчає читачів, одночасно висміюючи різних негативних типів. Читаємо байку „Будяк":

Хвалились Коров'яку, надувшися, Будяк,
Що на Троянду він походить колючками.
А Коров'як
Сказав чванькові так:
Не колючками будь похожий,
а квітками.

Вельми цікава сюжетна байка „Багатий-бідний". Її також тут подаємо повністю:

У Прокопа обід, у Прокопа хрестини,
За те ж у Прокопа куми і побратими,
У Прокопа бенкет, весілля, іменини:
І всякий Прокопові сват,
І всякий Прокопові брат,
За Прокопа усякий рад
І в воду, і в огонь скать!..
Аж глядь —
У Прокопа пожар, все в Прокопа згоріло,
Насилу виніс сам з огню
з душею тіло!..
Що ж рідні та куми —
В пожежі помогли?
Не дуже: родичі його й
не пізнавали —
До Прокопа й стежки в бур'ян позаростали!
... Не даром люди гомонять:
Поки багат,
То пити й сват.

Дозволимо ще зацитувати лаконічну байку „Два плуги". Автор в ній не розшифровує алегорію байки, бо вона сама в уважних читачів напрошується на уста... Лише в чотирьох рядках Боровиковський змальовав яскраву картину:

З одного заліза скували два плуги.
Один стояв дурно — в полі орав другий.
Срібло блищав плуг той, що з поля вертався;
Той, що стояв дурно — іржею вкривався.

Варто вдуматися, варто приглянутися до оригінальних творів Левка Боровиковського: на перший погляд — вони прості й звичайні. Але треба жбути українцем, щоб відчути в них красу і силу, мудрість і мрійливість, дотепність і глибокий сарказм байкаря Левка Миколаєвича Боровиковського. Певно: його місце — поруч українських видатних байкарів Євгена Гребінки та Леоніда Глібова!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

КРИТИКА ПІД КРИТИКОЮ

Як на час та обставини, замітною є поява статті п. з. „Подолати відставання літературної критики" в „Радянській Україні" від 31. 7., тобто в другий день наради пленуму спілки письменників Києва. У статті ще раз перелущено всі „націоналістичні відхилення" в совєтській літературі українською мовою, що їх доглянула „Правда", і значну частину провини за ті відхилення складено на плечі літературної критики, якої завдання окреслено так: „Літературна критика повинна оцінювати твори літератури з позиції політики партії... Гостре вістря критики повинно бути спрямоване проти проявів українського буржуазного націоналізму, космополітизму, безідейности та аполітичности... Літературна критика повинна бути засобом партії для проведення політичної большевицької лінії в літературі". Проте, як авторитетно ствердила стаття, совєтська критика в Україні не виконала покладених на неї партією завдань. І вона відповідальна за те, що вона не доглянула „націоналістичних проявів". Стаття кладе відповідальність, першою чергою, на критика Ю. Кобилецького, якому В. Сосюра присвятив свій вірш „Любіть Україну" і який „всіляко захвалював" як автора, так і самого вірша, далі обвинувачує критика С. Шаховського за „ідеологічні перекручення в націоналістичному і космополітичному характері", за називання Шевченка неповторним як ідеалістом, осуджує Л. Новиченка, А. Трипільського, Г. Смельяненка, М. Новикова, В. Кураншову, А. Тесленка, Й. Куриленка, О. Башкіна, і навіть заслуженого перед большевиками О. Білецького. „Такі критики, як Ю. Кобилецький, С. Шаховський та інші, — сказано у статті, — в оцінці літературних творів керуються не завданням піднесення ідейного і художнього рівня літературних творів, не завданнями непримиренної боротьби проти проявів буржуазної ідеології, проти українського буржуазного націоналізму, а міркуваннями приятелізму".

На висновки не доведеться, мабуть, чекати довго.

„ГЕТЬ БРУДНІ РУКИ ВІД УКРАЇНИ"

Цікаво відзначити, що на тлі усування націоналістичних ухилів в совєтській літературі й на тлі переслідування літераторів невпинно надалі зростає благонадійність та заслуженість Павла Григоровича Тичини — „видатного поета-большевика, публіциста, державного і громадського діяча". В російському перекладі видавництво „Радянський письменник" у Києві цими днями випустило збірку його „Найкращих творів" п. з. „В армии Великого Стратега". У збірці надруковано вірші в роді „Партія веде", „За Сталіна, за батьківщину", публіцистичні статті, критичні нариси, навіть тексти окремих промов.

З особливим смаком у збірці подано промову Тичини на відкритті музею Шевченка у Києві в 1949 р. В тій промові Тичина сказав: „На сьогоднішньому радісному святі ми піднімаємо прокляттям усіх зрадників-націоналістів. Українські націоналісти, по розгромі гітлерівської Німеччини, повтікали до інших, нових своїх хазяїв як в Европі, так і за океаном. Та їм у слід звучить грізне слово: Не втечете і не сховаєтесь, всюди вас знайде правда-мста..."

Критика насварила на редактора книги С. Крижанівського, що він у збірці не вмістив статті, яку написав Тичина в 1943 р. „у відповідь націоналістичним зрадникам з Канади, підлим лакеям гітлерівського фашизму та американської реакції, що насмілилися виступати від імені України". Заголовок статті був: „Геть брудні руки від України".

ЛЬВІВСЬКІ ВИСОКІ ШКОЛИ

За даними совєтської преси, кожного року випускають львівські високі школи кількасот спеціялістів більше як у 150 галузях. За післявоєнні роки вузи Львова випустили 1500 спеціялістів, „значна частина яких родом з західних областей". Секретар львівського партії заявив, що ідейне виховання студентів та молодих наукових кадрів у Львові значно відстає, робота в тому питанні проходить дуже поверховно. Частина студентів „неохоплена впливами партійних або громадських організацій". А між тим „Сталін учить, що є одна галузь науки, знання якої повинно бути обов'язково для большевиків усіх галузів науки: це марксизм ленінізм". „Для кращого „навчання цієї галузі науки" міськком розробив „спеціяльні заходи". „Великого значення ми надаємо боротьбі з проявами буржуазної ідеології серед інтелігенції, ліквідації пережитків капіталізму в свідомості молодих спеціялістів, які повинні бути виховані на ідеях полум'яного совєтського патріотизму, пролетарського інтернаціоналізму, нерушимої сталінської дружби народів. Використування решток націоналізму в свідомості інтелігенції є нашим бойовим завданням — сказав В. Костенко, секретар міськкому.

СОЦІЯЛІСТИЧНЕ ЗМАГАННЯ

До т. зв. „дня шахтаря" большевики розпочали в Україні „соціялістичне змагання шахтарів", яке має бути відповіддю „на любов і піклування, на увагу і пошану, що їх виявляють до нас „шахтарів, большевицька партія, совєтський уряд і особисто ви, товаришу Сталін". Поставлене завдання: „В ході змагання треба рішуче ліквідувати хиби в організації праці з тим, щоб забезпечити безумовне виконання зобов'язань перед Сталіном".

(У. Думка)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

В пам'ять Генія України

Як рік річно так і цього року старанням та заходом Відділу УККА відбулось в неділю 22 квітня 1951 „Свято присвячене 137 роковинам уродин найбільшого генія України Т. Шевченка.

Сцена була гарно удекорована портретом, квітами та прапорами. Святочна програма розпочалась відспіванням американського гимну та заповіту місцевим хором СУМА.

Незвичайно продуманий та легкий стилем реферат про Т. Шевченка виголосив нотар Василь Чучман. Цитатом зі Шевченка „Обнімітеся брати мої найменшого брата, нехай мати усміхнеться заплакана мати", — почав прелегент свій реферат, нав'язуючи його зміст до тих слів. Український нарід, говорив він, почувається до священного обов'язку клонити голови перед своїм найбільшим генієм і пророком". Який з попелу і згарищ відшукав скарби українського духа, оформив обличчя української нації та вказав їй шлях до кращого майбутнього. При цьому зазначив, що життя і страждання поета з життям і терпінням свойого народу та його боротьбою за найвищі ідеали нації. Український народ, вихований на духовій печаті свого генія, прямує до своєї мети серед важких змагань, кладучи великі жертви на всенародній жертівнику.

Цей реферат викликав глибоке враження. З черги п. Комаринський Мирон виголосив реферат в англійській мові.

Слідували декламації, а вкінці дитяча інсценізація під проводом п. Скопляковой, як Шевченко ходив до залізних стовпів, що небо підпирають. При тім належить згадати, що п. Скоплякова веде курси українознавства вже другий рік зовсім безінтересовно.

Відспіванням національного гимну закінчено свято. Свято попередила українська радіоавдиція, в якій п. Почапський Ярослав насвітлив велично постать генія України. Чистий дохід з свята в сумі $33.13 переказано до Централі УККА Ню Йорку.

Д. О.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Наступного року УТГІ (Український Технічно - Господарський Інститут)** відзначатиме 30-ий ювілей своєї праці. Українська Політехніка на чужині протягом 29 літ випустила 859 абсольвентів різних технічних фахів. Через переселення більшої частини професури і студентів в різні країни УТГІ спрямовує тепер свою діяльність головно на позаочний сектор та на наукові, видаючи Наукові Віснлетені та фахові підручники. В день заснування УТГІ — 18 травня ц. р. в місті Авґсбурґ — осідку інституту — спеціяльною академією відзначено 29-літній ювілей УТГІ. Інститут виготовив до друку такі праці: Професор Гр. Махів — Ґрунтознавство, проф. Боженко — Виноградство, проф. В. Городецький — Загальне хліборобство, доц. П. Савицький — Агрофізика, проф. М. Єфремов — Природні багатства України.

● **„Листи з Еспанії"**, що видаються в Мадриді, в ч. 5-6 за 1951 рік повідомляють, що в Еспанській Національній Бібліотеці в Мадриді зберігається Біблія „Острозька Біблія" 1581 року.

● **З нагоди влаштування Совєтами „міжнародного фестивалю"** в Берліні ЦК СУМ-у разом з Союзом Українських Студентських Організацій Німеччини вислав туди своїх представників з відповідною літературою проти тієї большевицької маскаради. Зокрема ці дві організації видали українською, російською та німецькою мовами листівки до української молоді на рідних землях, та журнали, які передано учасникам фестивалю в Східному Берліні.

● **В Сопотах коло Данціґу на 88-ому році життя помер В. Децикевич**, колишній віцепрезидент галицького намісництва в роках 1917-18, член Тимчасового самоуправного крайового виділу у Львові, сенатор від УНДО у Варшаві, голова кураторії підпільних високих українських шкіл у Львові, голова Українського Католицького Союзу, заснованого митрополитом Андреєм у Львові 1931 року.

● **На запрошення державного департаменту культури в Бразилії** в Ріо де Жанейро подружжя пара П. та І. Мацюків улаштувала концерт із творів Скарлатті, Моцарта, Шумана, Врамса, Віля Лоґоса, Лятошинського, Стеценка, Архименка та інших. Бразилійська преса дала прихильні рецензії на концерт і в висліді співочка пара мала серію виступів у програмі „Музичні хвилі" Радіо Національ Бразилії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ДЕМОКРАТІЯ, УРЯД ТА ОДИНИЦЯ

Ця стаття є черветою (і останньою) із серії статтей, написаних на теми побудови правління в Канаді, відношення одиниці до уряду, ролі політичних партій та принципів свобід людини, застосовуваних у нашій демократії. Ці статті виготовлено в редакції „Канадійської Сцени" на основі інформативних видань Відділу Канадійського Громадянства в Оттаві, Ради Канадійського Громадянства і Канадійської Асоціяції для Освіти Дорослих.

4. Політичні партії

Канадійські політичні партії, подібно як і багато дечого іншого в історії Канади, є продуктом британської традиції й північно-американського оточення. Початків їхнього постання слід дошукуватися в історичній боротьбі за відповідальний уряд в половині 19-ого століття. Роберт Болдуін з Горішньої Канади та Луі Іполитт Ляфонтен з Долішньої Канади об'єднали свої сили для зорганізування Реформістської Партії, яка прийшла до влади в 1848 році. Їхнє досягнення було милевим кроком у боротьбі за політичну демократію в Канаді.

У 1854 році Реформістська партія уступила перед новою коаліцією, що прийняла назву Ліберально-Консервативної партії. Під довголітнім проводом Джона А. Мекдоналда вона перетворилася з коаліційної в суцільну партію, що через довгі роки була у проводі канадійської політики.

Насправді у 1850-их роках та 1860-их панувала значна нез'ясованість у політичному житті Канади: існували численні групи, але жадна з них не була спроможна створити уряд виключно своїми силами. Вислідом цього були часті й наглі зміни на міністерських постах.

Консервативна Партія

У 1867 році Актом Британської Північної Америки встановлено Домінію Канада. Це канадійське досягнення було вислідом зручного компромісу, що його довершив лідер консерватистів Дж. А. Мекдоналд. Як перший прем'єр Канади, він усвідомлював собі краще як будь хто інший, що його візія нової — канадійської — домінії може бути здійснена тільки тоді, коли він зорганізує партію, спроможну втримати його владу.

Консервативна партія зуміла створити активну співпрацю між мешканцями сільських просторів французько-мовної Канади та залізно-дорожними й торговельно-промисловими центрами. Завдяки великим миротворчим здібностям лідера Консервативної партії одержано енергійну підтримку римо-католицького клиру провінції Квебек, не втрачаючи щирої співпраці сильних протестанських кіл в провінції Онтаріо. Дж. А. Мекдоналд поширив базу своєї партії, відкликаючись до наростаючих протекціоністських сентиментів та обстоюючи деякий час права працюючих мас.

Ліберальна партія

Однак велика частина успіхів і сили Консервативної партії базувалася на слабості опозиційної Реформістської або Ліберальної Партії. Вона виступила з коаліції, яка раніше уможливила створення канадійської конфедерації. Ліберальна партія під проводом старого провідника Джорджа Брауна та молодого але загадкового Едуарда Блека ніколи не могла досягнути єдности акції, бо різні групи й секції в її нутрі ще не дійшли були до узгіднення своїх інтересів. Ще важнішою причиною її неуспіхів було те, що загально цю партію вважали надто прихильною до „єретичного" лібералізму, який дав поштовх до безчисленних революцій в Европі. Керуючись тим мотивом, католицький клир у Канаді ставився до неї дуже критично.

Тому теж, хоч і вдалося їй прийти до влади у 1873 р. (за керівництва Олександра Мекензі) та перемогти у відклику до народу 1874 р., то все таки причина тих неуспіхів лежить радше у тимчасовому занепаді Консервативної партії внаслідок залізничого скандалу. Чотири роки пізніше консерватисти знову опинилися при політичній кермі.

Але після смерти Дж. А. Мекдоналда Консервативна партія швидко розкладалася, тоді як об'єднуючі елементи внутрі Ліберальної партії значно скріпилися. До того часу між двома групами лібералів — „Руж" у Квебеку та „Ліберал" в Онтаріо — втримувалася „сердечна угода", а в більшості випадків дуалістичний альянс. Щойно у 1872 р. ці дві групи настільки наблизилися до себе у співпраці, що вибрали спільного парляментарного лідера. Коли ж тим лідером став Вілфрід Лоріє, тоді Ліберальна партія знайшла людину вистачальної популярности та політичної проникливости, яка могла добитися активної співпраці між зрізничкованими елементами партії.

У висліді діяння таких людей, як В. С. Філдінг та Кліффорд Сіфтон, Ліберальна Партія звільнилася від доктринерського лібералізму і стала репрезентантом усіх верств канадійського суспільства. Власне щойно тепер мала вона всі дані на те, щоб суперничати з Консервативною Партією.

Як Консервативна так і Ліберальна партії були справді національними у північно-американському змислі цього слова. Це позначилося перш за все у тому, що вони відкликалися до всіх частин і всіх кляс Канади. Щодо економічних і політичних питань, то між обома партіями не було суттєвих різниць.

Виникнення нових партій

Однак скорше чи пізніше в канадійському політичному житті мусіло прийти до „револьти" й виникнення нових партій, бо були групи, які вважали, що вони непотрібно пожертвували своїми інтересами. З закінченням першої світової війни робітничі й фармерські рухи були першими, що виявили своє невдоволення. У 1919 р. Проґресивний Рух з'єднав собі чимало прихильників від Альберти до Онтаріо включно і здобув 65 місць у парляменті. Однак йому бракувало організаційної бази і в 1930 році вже тільки 12 його послів залишалися в Оттавському парляменті.

Тим неменша „револьта" в канадійському політичному житті розпочалася серйозно. У 30-их роках підчас економічної кризи вона розгорілася наново. На цей раз організаційна база протестуючих елементів виявилася значно сильнішою.

Згадані елементи знайшли свій вислів у новій політичній партії — Коммонвелтській Кооперативній Федерації (ССФ). Скріплення позицій робітників та фармерів в державній економіці підчас другої світової війни значно причинилося до зросту ССФ, яка сьогодні має свій загально-краєвий статут.

Інша партія, що виступає під назвою Соціяльного Кредиту, здобула перевагу в провінції Альберта і є загально - краєвою принаймні формально.

Ці партії відкликалися й відкликаються не так до цілого канадійського суспільства, як радше до тих економічних груп, які вважають, що їхніми інтересами пожертвувано в користь старих партій.

Слід згадати, що комуністи є теж на канадійській політичній сцені, де виступають під назвою Робітничо-Проґресивної партії. Однак вони мають тільки статут загально-краєвої партії, яка насправді не тільки не має переваги в жадній провінції, але не має ні одного посла у федеральному парляменті! Останній комуністичний посол був у в'язниці за шпигунську діяльність у користь Совєтської Росії.

В канадійському парляменті є декілька незалежних (чи півнезалежних) послів, які звичайно в голосуванні приєднуються до тієї чи іншої партії.

Від часу канадійської конфедерації влада була напереміну в руках консерватистів і лібералів і обидві групи дали Канаді визначних державних мужів. За той час виявилося теж, що канадійський виборець є дещо менш послідовний у своїх політично-партійних переконаннях, як напр. хоч би його американський сусід. Це бачимо з такого факту, що деякі провінції, які обрали до федерального парляменту значну кількість ліберальних послів, внутрі своїх провінційних кордонів дали підтримку опозиційним партіям. Так є в Альберті, Саскачевані, Квебеку й Онтаріо.

В муніципальних виборах є менше партійної політики, а обидві старші партії навіть не виявляють своїх кандидатів, хоча звичайно переконання тих кандидатів і партійна приналежність є виборцям відомі. Останньо тільки партія ССФ виявляла своїх кандидатів у муніципальних виборах і давала їм підтримку цілої партійної машини.

Справді політична діяльність одиниці за посередництвом партій, які мають на меті втримувати, а не валити демократію, є здоровим проявом. Кожний канадієць має цілковиту свободу бути членом партії, яку собі вибере, і (з деякими зрозумілими застереженнями) може старатися про уряд та працювати на даному пості. Це тим більше, що всі більші канадійські партії в останніх роках значно поширили свій засяг діяння, а зокрема звертають особливу увагу на молодь, як матеріял на членство і як підтримку партій.

● **Міжнародні обезпеченеві товариства,** які діють у Японії, вважають мир з Японією запорукою постійности їхніх інтересів у тому краю. Американські, британські і швайцарські та голяндські обезпеченеві підприємства привітали підписання спеціяльного бизнесового протоколу, доданого до мирового договору. Японські промисловці могтимуть висилати свої порцелянові вироби до ЗДА.

● **Відновлені дипломатичні зв'язки** між Етіопією та Італією — вперше після нападу Мусоліні 1936 року на Етіопію.

● **Італійська промислова виставка під назвою „Італія в Мейсі",** влаштована в торговельним домі Мейсі при Сьомій Евеню й 34 вулиє два акри простору на п'ятому лює два акри простору на пятому поверсі. Там є м. ін. модель церкви св. Петра в Римі. Виставка триватиме 15 днів.

АЧЕСОН ВИХОДИТЬ „ВЕЛИЧНИМ" В ОЧАХ СВОГО ПРОТИВНИКА

Вашинґтон. — Департамент стейту вирішив не дуже натискати на ратифікацію японського мирового договору ще в теперішній сесії Конґресу. На ділі уряд буде вдоволений, якщо яка інша держава буде перша в ратифікації. Про це щойно тепер довідався Сенат, обов'язки якого входить ратифікація мирових договорів. Справу виявила дискусія в повному Сенаті, коли сен. Вилйем Ф. Новленд з Каліфорнії, голова республіканського бльоку, який завжди критично ставиться до адміністрації, цим разом висловив найвище признання для секретаря стейду Діна Ачесона. Він назвав конференцію в Сан Франсіско „великою дипломатичною перемогою вільного світу". На запит сен. Пола Г. Доґлеса, демократа, чи американська делеґація впоралася д о б р е, сен. Новленд відповів: „Без жадного застереження, ціла делеґація, отже секретар Ачесон, амбасадор Доллес і всі сенатори та конґресмени, які брали участь в делеґації, поводилися „якнайкраще" („ін ей соперб маннер"). Опісля ще окремо сказав Новленд, що (Ачесон) „як предсідник конференції поводився величнo". — Сен. Новленд свого часу голосував проти затвердження Ачесона секретарем стейту. Відомий радіокоментатор Фултон Луіс Джуніор з Вашинґтону пропонує, що саме тепер Ачесон зречеться свого становища і що на його місце президент найменує губ. Тамеса Е. Дюї, який недавно повернувся з подорожі на Далекий Схід.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 16 вересня в салі Клюбу при 13 Washington St., о год. 2-ій попол. Просимо прийти і забрати тікети на 35-літний Ювилей Тов., котрий відбудеться 17 листопада ц.р. Рівнож проситься членів приєднати нових членів. — В. Мандзій, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. І. Франка, від. 97, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16 вересня, о год. 2-ій попол., в приміщенні шкільної залі української православної церкви, 45-47 Hope Ave., Passaic, N. J. Присутність всіх членів обовязкова. — В. Бродський, предс.; П. Величко, рек. секр.; В. Табачук, фін. секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, Sept. 16, 1951, at Church Hall, 4952 So. Pauline St., at 2:00 p.m. —Peter Trusiak, Rec. Sec.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 24. серпня 1951 р. померла членниця Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138 У. Н. Союзу в Ґлестонбурі, Конн.,

КСЕНЬКА КРЕПЧУК
з дому Романюків.

Покійна походила з села Гладкі, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Умерла в 65. році життя. Оставила мужа Кирила, брата Івана та сестру Анастазію.

Тлінні останки похоронено на українськім цвинтарі. В похороні взяли численну участь члени Бр., її кревні та знайомі. — В. Їй П.!
С. Кунікевич, секр.

Дня 1. вересня 1951 р. помер у 72. році життя

ІВАН ОЛЕНИЧ,

довголітній член Тов. Зап. Січ, від. 263 У. Н. Союзу в Фултон, Н. Й.

Покійний походив зі села Тинеска, пов. Рава Руська, Західна Україна. Полишив у смутку жінку Антоніну і 3 подружених синів: Михайла, Миколу і Дмитра, та 3 внуків.

Похорон відбувся 4. вересня. — В. Й. П.!
М. Лобур, секр.

ТАРЗАН, ч. 2674. Битва царів

Лета закричала з жаху, коли великий звір кинувся проти неї.

Крик осторoги бика-малпи змішався з диким ревом Нуми, коли Тарзан немов стріла, упав на хребет напасницького звіря.

Дужа рука охопила велику шию, а ноги, наче могутні обценьки, стиснули червонобурі боки лева.